

Kommittémotion

Motion till riksdagen 2015/16:2275

av Elisabeth Svantesson m.fl. (M)

Bättre omställning och ett längre arbetsliv

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre möjligheter till omställning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utökad rätt till komvux och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler platser på yrkesvux och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förändrade regler för studiemedlet för att fler ska kunna studera senare i livet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en moderniserad och effektiv arbetsförmedling och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetslöshetsförsäkringen som en omställningsförsäkring och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en förlängd rätt till tjänstledighet för att prova på att starta företag och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade möjligheter och drivkrafter för att jobba längre och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige är ett av världens mest globaliserade och exportberoende länder. Det gör att svenska företag ständigt befinner sig under ett mycket hårt konkurrenstryck. Under de senaste decennierna har tiotusentals arbetstillfällen försvunnit när svenska företag har

förlagt sin produktion till länder där arbetskraftskostnaderna är lägre, som en följd av att de sett sig tvungna att minska lönekostnaderna för att behålla konkurrenskraften. Inledningsvis rationaliserades enkla arbetsuppgifter bort till länder med lägre löner, men i takt med att utbildning, kompetens och produktion förbättrats i utvecklingsländer och tillväxtekonomier ökar konkurrensen även i mer avancerad produktion.

Med ett ökat omvandlingstryck i ekonomin, inte minst i ljuset av den tilltagande digitaliseringen, ställs allt större krav på arbetsmarknadens omställningsförmåga. Sveriges konkurrenskraft behöver stärkas så att fler nya jobb kan växa fram där gamla försvinner. Men det behöver också bli enklare för fler att vidareutbilda sig och komplettera sina kunskaper i takt med att arbetsmarknaden förändras.

Bättre omställningsmöjligheter behövs också för att möjliggöra ett längre arbetsliv. Att människor blir allt äldre och friskare längre upp i åren, innebär både utmaningar och möjligheter. Om vi inte jobbar längre, i takt med att livslängden ökar och hälsan förbättras, så riskerar välfärdens finansiering att långsiktigt urholkas. Många kanske varken kan eller vill arbeta i samma yrke hela arbetslivet. Ett hinder för ett längre arbetsliv kan också vara att de kunskaper man har blir omoderna med tiden.

I en tid av högt omvandlings- och konkurrenstryck krävs därför bättre möjligheter och drivkrafter för människor att ställa om och anpassa sin kompetens efter arbetsmarknadens efterfrågan, men också att arbeta längre. Politikens uppgift är att tillhandahålla verktygen för detta.

Bättre möjligheter till utbildning

Moderaterna vill göra det möjligt för fler att skaffa sig en utbildning som motsvarar arbetsmarknadens efterfrågan. Detta för att öka chanserna till jobb. Både för dem som saknar en fullständig utbildning och för dem som vill byta yrke eller inriktning spelar den kommunala vuxenutbildningen en central roll.

De flesta som är över 20 år i dag är behöriga att delta i vuxenutbildning på gymnasial nivå. Men det är bara de som tagit examen från ett yrkesprogram i gymnasieskolan utan att ha uppnått grundläggande behörighet till högskolestudier som har den rätten. Moderaterna vill att rätten att läsa på komvux ska utvidgas till att omfatta alla som är behöriga. Även rätten att läsa in särskild behörighet till högskolestudier bör bli generell så att fler får chansen att ställa om mitt i yrkeslivet.

Med ett utbyggt yrkesvux förbättras också möjligheterna till omställning. Skolverkets utvärderingar visar exempelvis att cirka tre av fyra av dem som har gått yrkesvux har fått en anknytning till arbetsmarknaden ett år efter avslutade yrkesstudier. För att fler ska få chansen att lära sig ett nytt yrke vill vi bygga ut yrkesvux.

Studiemedel för omställning

Många som befinner sig mitt i livet kan uppleva att det inte är möjligt att studera även om de skulle vilja eftersom ekonomin inte går ihop. Moderaterna vill att fler ska kunna studera senare i livet. Därför lägger vi förslag om att förändra studiestödsreglerna.

För att öka möjligheterna att kombinera arbete och studier vill vi att fribeloppet, den inkomst man kan tjäna utan att studiemedlet minskar, höjs från dagens dryga 170 000 kronor till över 200 000 kronor per kalenderår. Vi vill också att möjligheten till extra studieveckor för den som fyllt 40 år ska utökas från 40 till 60 veckor och att åldersgränsen för studiemedel höjs till 60 år. Slutligen bör möjligheten till tilläggs lån för studerande över 25 år med barn höjas från 3 800 kr till 5 000 kr per månad.

Arbetsförmedlingen – en central aktör i omställningskedjan

Arbetsförmedlingen är den dominerande aktören inom svensk arbetsmarknadspolitik. Tyvärr ser vi många brister hos myndigheten. Bland annat när det gäller effektivitet, kontroll och måluppfyllelse. Fortfarande förmedlas för få jobb i förhållande till de resurser som myndigheten förfogar över.

Alliansen tillsatte i regeringsställning en bred översyn av Arbetsförmedlingen som den nya regeringen tyvärr lade ner. Utredningen hade till uppgift att göra ett omfattande arbete för att se över både organisation och styrning, men också de arbetsmarknadspolitiska insatserna. Arbetsförmedlingens kontakter med arbetsgivare skulle analyseras, eftersom goda kontakter är en förutsättning för att förbättra matchningen. Dessutom skulle utredningen se över hur andra aktörer kan bidra för att hjälpa människor att komma i jobb. Ett omfattande reformarbete behövs för att myndigheten ska bli den matchningsaktör som svensk arbetsmarknad behöver och som svenska skattebetalare förtjänar.

Som ett led i att modernisera Arbetsförmedlingen vill vi att myndighetens verksamheter ska digitaliseras i större utsträckning. Det handlar både om att effektivisera det interna arbetet och att kunna ge en bättre service till arbetsgivare och arbetssökande.

A-kassan som en fungerande omställningsförsäkring

Arbetslöshetsförsäkringen reformerades under alliansregeringen i syfte att uppmuntra till arbete, öka sysselsättningen och stärka dess roll som omställningsförsäkring. Bland annat kopplades ersättningens storlek tydligare till det arbete som utförts före försäkringsperioden. En nedtrappning av ersättningen infördes för att kretsen av jobb som en arbetssökande accepterade successivt skulle vidgas. Enligt ekonomiska bedömare som Konjunkturinstitutet och Riksbanken leder reformer av detta slag till ett ökat deltagande på arbetsmarknaden och därmed till en ökad sysselsättning.

Motsatt effekt ses nu med det höjda taket i arbetslöshetsförsäkringen som regeringen drivit igenom. Finanspolitiska rådet bedömer exempelvis att dessa förslag leder till 27 000 färre jobb.

Sverige ska ha trygga och väl fungerande socialförsäkringar. Men de måste fortsatt präglas av en tydlig arbetslinje, med starka drivkrafter och stöd för återgång till arbete. Taket i a-kassan har inte höjts sedan 2002. Därför anser vi att det är rimligt med en viss höjning från den tidigare nivån. En alltför hög ersättning riskerar dock att förlänga arbetslöshetsperioderna eftersom människor skjuter upp sitt jobbsökande eller ställer för höga krav för att acceptera ett nytt jobb. Att höja ersättningen till den höga nivå som regeringen gjort, och dessutom kombinera det med kraftigt höjda skatter på jobb och företagande, är inte förenligt med en ansvarsfull politik som värnar arbetslinjen.

Moderaterna föreslår därför i sin budgetmotion att taket i arbetslöshetsförsäkringen sänks så att det under de 300 första dagarna av arbetslösheten uppgår till 760 kronor per dag och därefter uppgår till 680 kronor per dag. Förslaget innebär en viss höjning de 300 första dagarna jämfört med den nivå som gällde fram till regeringens höjning, men ger starkare drivkrafter till arbete än regeringens förslag. Samtidigt säkerställer avtrappningen av ersättningen att den tydligt uppmuntrar en återgång till jobb. Vi bedömer att denna utformning leder till 13 400 fler jobb jämfört med regeringens förslag.

Företagande som en ny karriär

Att sänka trösklarna för att starta och driva företag är en viktig del i att skapa fler och bredare vägar till jobb och förbättra möjligheterna till omställning. Moderaterna vill genomföra en rad förändringar för att fler företag ska kunna starta och växa i Sverige. Bland annat vill vi sänka kravet på aktiekapital till 25 000 kronor för den som vill starta

ett aktiebolag samt undanta mikroföretag från en del administration. För att fler ska våga ta steget och prova på att bli entreprenörer vill vi förlänga rätten till tjänstledighet för att starta företag från de sex månader som gäller i dag, till ett år.

Ökade möjligheter och drivkrafter att jobba längre

Sedan 2006 är det 90 000 fler personer över 65 år som arbetar. Att fler äldre väljer att jobba är ett resultat av en aktiv politik. Alliansregeringen sänkte kostnaderna för att anställa personer över 65 år, och det förstärkta jobbskatteavdraget för äldre ökade drivkrafterna till att jobba längre. Nuvarande regering går nu åt andra hållet och avser att införa särskild löneskatt för personer som fyllt 65 år. Detta riskerar att motverka den goda utveckling vi sett på senare år.

Möjligheten att jobba längre bör omfatta så många som möjligt. Stärkta drivkrafter för arbete högre upp i åldrarna, en anpassad arbetsmiljö och en väl fungerande arbetsmarknadspolitik stärker förutsättningarna för ett längre arbetsliv. Moderaterna vill utöka det förstärkta jobbskatteavdraget så att det börjar gälla redan från 64 års ålder, i stället för från dagens 65 år. Förslaget innebär att 70 000 64-åringar får sänkt skatt och sysselsättningen beräknas öka med mellan 1 000 och 4 000 personer. Att jobbskatteavdraget förstärks redan samma kalenderår som man uppnår pensionsåldern stärker drivkrafterna för att stanna kvar på arbetsmarknaden.

Vi vill även öka drivkrafterna att arbeta längre inom ramen för pensionsöverenskommelsen. Det bör bland annat ske genom att man ser över gränserna för uttag av inkomstgrundad allmän pension, för tidigaste uttag av garantipension och äldreförsörjningsstöd samt för uttag av pension som grundas på avdragsgill avgift. Vi vill också utvidga rätten att kvarstå i anställning till 69 år.

Elisabeth Svantesson (M)

Katarina Brännström (M)

Hanif Bali (M)

Christian Holm Barenfeld (M)

Jenny Petersson (M)